

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2012 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Kulesza

Protokolant: asystent sędziego Aleksandra Kaczmarczyk

po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2012 r., w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w P.

przeciwko (...) w E.

o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone

I. Uznaje za niedozwolone i zakazuje pozwanemu wykorzystywania w umowach z konsumentami postanowienia wzorca umowy o treści:

„ Rozwiązanie umowy rachunku bankowego za uprzednim 30 dniowym okresem wypowiedzenia, może być dokonane przez (...) Bank z ważnych przyczyn, a w szczególności (...). ”;

II. Obciąża pozwanego (...) w E., kwotą 600 zł. (sześćset złotych) tytułem wpisu stałego od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony i nakazuje pobranie tej kwoty od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Kasy Sądu Okręgowego w Warszawie;

III. Zasądza od pozwanego (...) w E. na rzecz (...) z siedzibą w P., kwotę 360 zł. (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

IV. Zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt (...) w E..

SSO Hanna Kulesza

Sygn. Akt XVII AmC 3530/10

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 listopada 2010 r., powód - (...) z siedzibą w P., wniósł o uznanie za niedozwolone postanowienia wzorca umownego o nazwie „Umowa rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego w złotych (...) stasowanego przez pozwanego - (...) w E., o treści: „ Rozwiązanie umowy rachunku bankowego za uprzednim 30 dniowym okresem wypowiedzenia, może być dokonane przez (...) Bank z ważnych przyczyn, a w szczególności (...).”, zawartego w §13 ust 2 Umowy.

W ocenie powoda wskazane w pozwie postanowienie stanowi niedozwoloną klauzulę umowną w rozumieniu art. 385¹ §1 k.c. gdyż jest sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz rażąco narusza uzasadnione interesy konsumentów.

Powód podniósł, iż zakwestionowana przez niego klauzula powinna zostać uznana za niedozwoloną ponieważ niezgodnie z prawem przewiduje ona uprawnienie dla banku do jednostronnego rozwiązania umowy zawartej z

klientem, jednakże bez jasnego, precyzyjnego i enumeratywnego wskazania ważnych przyczyn do tak daleko idącego kroku. W efekcie, zdaniem pozwanego klient nigdy nie wie czy i kiedy Bank rozwiąże zawartą z nim umowę.

Ponadto powód podniósł, iż podobna klauzula została wpisana do Rejestru klauzul niedozwolonych np.: pod pozycją 1928.

W odpowiedzi na pozew, pozwany (...) w E., wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o rozstrzygnięcie o kosztach sądowych stosownie do wyniku sporu .

W uzasadnieniu pisma, pozwany wskazał pełne brzmienie §13 ust 2 zakwestionowanego wzorca oraz stwierdził, iż stanowi on realizację art. 52 ust 1 pkt 9 ustawy – Prawo bankowe. Zdaniem pozwanego niemożliwym jest określenie w sposób zupełny przesłanek do rozwiązania umowy – nie określa tego również ustawodawca w postanowieniach prawa. Pozwany podniósł również, że w tym zakresie, bank uważa, że wyraz „w szczególności” znaczy wyjątkowy bez możliwości rozszerzenia katalogu przypadków do rozwiązania umowy rachunku przez bank, na potwierdzenie czego wskazuje, ilość zamkniętych rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych w złotych (...) odpowiednio w roku 2008, 2009 i 2010.

W ocenie pozwanego twierdzenia zawarte w pozwie są nieuzasadnione, ponieważ §13 zakwestionowanego wzorca zawiera zamknięty katalog przyczyn, kiedy bank może wypowiedzieć umowę.

W piśmie procesowym z dnia 4 stycznia 2011 r., powód podtrzymał w całości wszystkie żądania pozwu.

W piśmie procesowym z dnia 20 października 2011 r., pozwany Bank podniósł, iż z uwagi na prawomocne rozstrzygnięcie Sądu w niniejszej sprawie i zasadę rozszerzonej prawomocności wnosi o odrzucenie pozwu. W uzasadnieniu pisma pozwany wskazał, iż stosownie do Uchwały SN z dnia 13 lipca 2006 r., w sprawie IIISZP 3/06 – lex nr 197804, orzeczenia zapadłe przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdzające abuzywność klauzuli objęte są zasadą rozszerzonej prawomocności.

Ponadto pozwany Bank podniósł, iż zgodnie z §1 pkt 2 Uchwały nr (...) Zarządu (...) w E. z dnia 7 stycznia 2011 r., zmieniono treść załącznika nr 4 „Umowa rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego w złotych (...)” do „Instrukcji otwierania i prowadzenia rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych dla osób fizycznych w złotych (...)” w (...) w E.. W nowej Umowie rachunku zakwestionowany §13 ust 2 został zmieniony.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany - (...) w E. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie świadczenia usług bankowych. W ramach prowadzonej działalności bankowej, pozwany w obrocie z konsumentami posługuje się wzorcami umowy o nazwie „Umowa rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego w złotych (...)”, który zawiera zakwestionowane postanowienie umowne o treści: „Rozwiązanie umowy rachunku bankowego za uprzednim 30 dniowym okresem wypowiedzenia, może być dokonane przez (...) Bank z ważnych przyczyn, a w szczególności (...)”.

Pozwany nie zakwestionował wiarygodności dołączonego do pozwu wzorca umownego, ani też nie zarzucił niezgodności kwestionowanego postanowienia z jego treścią, dlatego okoliczności te należało uznać za przyznane na podstawie art. 230 k.p.c.

Sąd ustalił, iż w Rejestrze klauzul niedozwolonych, prowadzonym przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, m.in. pod pozycją 1928 oraz 2152 została wpisana uznana za niedozwolone postanowienie umowne, klauzula, której treść jest zbliżona do treści postanowienia zakwestionowanego w niniejszym postępowaniu.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Powództwo jest uzasadnione.

W pierwszej kolejności Sąd stwierdza, iż wniosek pełnomocnika pozwanej o odrzucenie pozwu nie zasługuje na uwzględnienie. Zarzut pozwanej dotyczył powagi rzeczy osądzonej z uwagi na wpisanie stosowanej przez pozwaną klauzuli do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone. Rozumowanie to oparte jest na brzmieniu art. 479⁴³ k.p.c., zgodnie z którym wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ §2 k.p.c.

Treść tego przepisu wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 października 2008 r. (IIICZP80/08, OSNC2009/9, poz.118) przyjmując, że rozszerzona prawomocność wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone nie wyłącza możliwości wytoczenia powództwa przez tego samego lub innego powoda w tym także przez organizacje społeczne działające na rzecz ochrony interesów konsumentów przeciwko innemu przedsiębiorcy nie biorącemu udziału w postępowaniu, w którym zapadł wyrok, stosującemu takie same lub podobne postanowienia jak wpisane do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ §2 k.p.c. W ocenie sądu Najwyższego, należy wykluczyć uznanie, iż moc wiążąca wyroku i powaga rzeczy osądzonej może rozciągać się na podobne lub nawet takie same postanowienia stosowane przez innego przedsiębiorcę w innym wzorcu.

Abstrakcyjna kontrola wzorca nie może prowadzić do generalnego wyłączenia danej klauzuli z obrotu, rzeczą sądu jest bowiem rozstrzyganie w konkretnej sprawie, dotyczącej określonego postanowienia konkretnego wzorca. Wydany w takiej sprawie wyrok dotyczy zatem postanowienia określonego wzorca a nie postanowienia w ogóle.

Podobny pogląd został wyrażony w uchwale SN z dnia 13 stycznia 2011r. III CZP 119/2010 (OSNC 2011/9 poz.95). W świetle powyższych uchwał wpis postanowienia do rejestru niedozwolonych postanowień umownych wywołuje jedynie taki skutek, że uniemożliwia wniesienie kolejnego powództwa o uznanie za niedozwolone postanowienia umownego o takiej samej treści, stosowanego w tym samym wzorcu umownym, przez tego samego przedsiębiorcę. Przedstawiony w powyższych uchwałach pogląd Sąd Okręgowy rozpoznający niniejszą sprawę w pełni podziela. Wydany w sprawie wyrok będzie dotyczył konkretnego postanowienia konkretnego wzorca stosowanego między stronami w niniejszej sprawie. Sprawa ta nie została dotychczas zakończona prawomocnym wyrokiem.

Z tego względu Sąd Okręgowy przyjął, że nie zachodziła podstawa określona w art. 199 §1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 479⁴³ k.p.c. do odrzucenia pozwu, o co wnosił pełnomocnik pozwanej.

Brak podstaw do odrzucenia pozwu nakłada na Sąd obowiązek dokonania kontroli zakwestionowanego zapisu postanowienia przedmiotowego wzorca pod kątem rozstrzygnięcia czy ma ono charakter niedozwolonego postanowienia umownego w rozumieniu art. 385¹ §1 k.c.

W postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone przedmiotem oceny Sądu jest to, czy zawarte we wzorach, kwestionowane postanowienia kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz czy skutkiem tego dochodzi do rażącego naruszenia interesów konsumentów. Nie dotyczy to jednak postanowień regulujących główne świadczenia stron, jak cena lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Uznanie postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowanie go z praktyki stosowania w obrocie w kontaktach z konsumentami wymaga zatem spełnienia łącznie następujących przesłanek:

- postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie z konsumentem - zostało mu narzucone,
- nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron,
- kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami naruszając jednocześnie w sposób rażący jego interesy.

Ponieważ przedmiotowa klauzula pochodzi z wzorca umownego stosowanego przez pozwanego w obrocie z konsumentami należy stwierdzić, iż konsument nie miał wpływu na jej treść, jak również pozwany nie wykazał a nawet nie twierdził, iż klauzula ta była indywidualnie uzgodniona z konsumentem.

Przedmiotowe postanowienie nie dotyczy również głównych świadczeń stron, którymi w niniejszym przypadku są – przechowywanie środków pieniężnych posiadacza rachunku i ich zwrot na każde żądanie oraz z drugiej strony znoszenie faktu, że bank swobodnie dysponuje zgromadzonymi przez posiadacza środkami. Sporne postanowienie reguluje kwestie możliwości rozwiązania przez bank za wypowiedzeniem umowy rachunku bankowego.

Do rozstrzygnięcia pozostała zatem kwestia, czy przedmiotowe postanowienie, kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumenta.

Przesłankami abuzywności postanowień wzorca umownego jest ich sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażące naruszenie interesów konsumenta – zachodzące łącznie. Przyjmuje się przy tym, że istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka. Dobre obyczaje to reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są m.in. działania wykorzystujące choćby niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszające równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działania potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania.

„Interesy” konsumenta należy natomiast rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, ale też każdy inny wymierny interes jak np. zdrowie, czas zbędnie stracony, dezorganizacja czy też inne uciążliwości powstałe w związku z tak ukształtowanym postanowieniem.

W ocenie Sądu analizowany zapis wzorca umownego o treści „Rozwiązanie umowy rachunku bankowego za uprzednim 30 dniowym okresem wypowiedzenia, może być dokonane przez (...) Bank z ważnych przyczyn, a w szczególności (...)” spełnia przesłanki niedozwolonego postanowienia umownego wskazane w art. 385³ pkt 9 k.c., zgodnie z którym niedozwolonymi są te postanowienia, które w szczególności „przynajmniej kontrahentowi konsumenta uprawniają do dokonywania wiążącej interpretacji umowy”. Zgodnie z brzmieniem zakwestionowanego postanowienia umownego, rozwiązanie umowy rachunku z upływem wskazanego w nim okresu wypowiedzenia może być dokonane przez Bank z ważnych przyczyn, a w szczególności tych wskazanych w podpunktach od a) do e).

Zgodnie z treścią art. 730 k.c., „rozwiązanie umowy rachunku bankowego zawartej na czas nie oznaczony może nastąpić w każdym czasie wskutek wypowiedzenia przez którąkolwiek ze stron; jednakże bank może wypowiedzieć taką umowę tylko z ważnych powodów.” W orzecznictwie powszechnie uznaje się, że „ważne powody” lub też „ważne przyczyny” dla możliwości wypowiedzenia umowy z konsumentem winny być wskazane w wiążącej stronie umowy w sposób wyczerpujący. Tymczasem w zakwestionowanym postanowieniu umownym pozwany Bank wskazując sytuacje, w których ma prawo do wypowiedzenia umowy, określił je jako „ważne przyczyny” i wymienił konkretne okoliczności, które przyjął za te „ważne powody” dające mu takie prawo, ale w sposób przykładowy. Wskazując te „ważne przyczyny” pozwany użył bowiem określenia „w szczególności” co oznacza, że wskazane okoliczności dające mu prawo do rozwiązania umowy zostały podane jedynie jako przykłady tychże „ważnych powodów”. Z powyższego wywieść należy, iż wymienione okoliczności, wbrew twierdzeniom pozwanego, nie stanowią zamkniętego katalogu przyczyn dających bankowi prawo do rozwiązania umowy z upływem wskazanego okresu wypowiedzenia.

Takie ukształtowanie treści spornego zapisu prowadzi do wniosku, iż bank może rozwiązać umowę z klientem gdy zaistnieją również inne niż wymienione w pkt od a) do e) okoliczności, a ocena zaistnienia takich „ważnych powodów” będzie należała wyłącznie do pozwanego. Tym samym, w ocenie Sądu, zakwestionowane postanowienie umowne przyznaje Bankowi uprawnienie do dokonywania wiążącej interpretacji umowy, a ponadto stawia konsumenta w sytuacji nieuzasadnionej niepewności co do trwałości stosunku prawnego, którego jest stroną, a także co do okoliczności stanowiących podstawę do rozwiązania przez Bank umowy. Pozwany przedsiębiorca będący silniejszą

stroną stosunku prawnego nie jest więc ograniczony treścią umowy, a ponadto dysponuje pewną swobodą we wskazaniu, co stanowi w jego ocenie ważny powód dla rozwiązania umowy.

Mając powyższe na uwadze Sąd zważył, iż zakwestionowane postanowienie umowne narusza normy dobrych obyczajów jakie powinny występować w relacjach przedsiębiorca - konsument. Powoduje bowiem po stronie konsumenta dezinformację co do przysługujących mu uprawnień i odpowiedzialności pozwanego w związku z zawartą umową, a także zmierza do wykorzystania niewiedzy konsumenta co do istniejących regulacji prawnych w tym zakresie. Tymczasem do obowiązków przedsiębiorcy jako profesjonalisty należy formułowanie postanowień umownych w sposób jednoznaczny i zrozumiały dla konsumenta.

Powyższe uzasadnia stwierdzenie, iż przedmiotowe postanowienie nie uwzględnia i nie zabezpiecza interesu konsumenta, jako słabszej strony umowy, co prowadzi do ukształtowania stosunku zobowiązaniowego w sposób nie równorzędny i rażąco niekorzystny dla konsumenta.

W świetle treści przepisu art. 479⁴⁰ k.p.c., podnoszona przez pozwanego okoliczność zmiany treści zakwestionowanej klauzuli na mocy uchwały pozwanego Banku z dnia 7.03.2011 r., nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznając, iż zakwestionowane postanowienie wzorca umowy stosowanego przez pozwanego spełnia przesłanki klauzuli niedozwolonej w rozumieniu art. 385¹ §1 k.c., zakazał jego wykorzystywania w obrocie - art. 479⁴² k.p.c.

Zgodnie z treścią przepisu art. 96 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398) strona wnosząca o uznanie postanowień umowy za niedozwolone jest zwolniona od kosztów sądowych. Wobec powyższego, o obciążeniu pozwanego stałą opłatą sądową od pozwu orzeczono na podstawie art. 26 ust 1 pkt 6 w zw. z art. 113 ust. 1 oraz art. 96 ust. 1 pkt 3 i art. 94 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. stosownie do wyniku sporu.

O publikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt pozwanego zarządzono na zasadzie art. 479⁴⁴ k.p.c.

/-/ SSO Hanna Kulesza